

Gezond leiderschap

Titus 1:1-16

Inleiding

Het eerste hoofdstuk handelt voornamelijk over het karakter en de inzet van de goede geestelijke leider. Paulus laat ook zijn gezag zien, waarmee hij hier over spreekt als apostel. Paulus laat in de eerste vier verzen de autoriteit verbonden aan zijn plaats binnen het lichaam van Christus spreken, waarna hij direct tot praktische zaken komt rondom de taak van Titus.

Thema's die in het eerste hoofdstuk aan de orde komen zijn:

- apostelschap;
- prediking;
- dienend leiderschap;
- de verhouding met de joodse synagoge,
- goede werken.

Bij de verschillende teksten zullen we daar deze thema's wat verder uitwerken.

Exegese en toelichting

1. Paulus, een dienstknecht (a) van God, een apostel (b) van Jezus Christus, naar het geloof der uitverkorenen (c) Gods en de erkenning (d) van de waarheid, die naar de godsvrucht (e) is,

- a. 1401, doulos, slaaf, lijfeigene, bediende
- b. 652, apostolos, gezondene, boodschapper
- c. 1588, eklektos, uitgekozen, uitgelezen
- d. 1922, epignosis, juiste en nauwkeurige kennis
- e. 2150, eusebeia, eerbied, respect, godsvrucht

Paulus noemt zichzelf alleen in deze brief een slaaf van God. In geen van zijn andere brieven spreekt hij zo over zichzelf. Hij kiest er voor om net als Abraham (Gen. 26:24) Mozes (Joz. 1:2), later Jozua (Joz. 24:29) en nog later Amos (Am. 3:7) en Jeremia (Jer. 7:25) een knecht (Hebr.: ebed ⁰⁵⁶⁵⁰) te zijn, letterlijk een slaaf te zijn van God. Dit niet als een vorm van gewilde nederigheid, maar vanuit een gezond zelfbewustzijn waarin God centraal staat.

Paulus is een apostel van Jezus Christus, die zelf De Apostel is. (Hebr. 3:1) Dat betekent dat Paulus spreekt met autoriteit. Geen misschien of ik weet het niet, maar een spreken met kracht en autoriteit, waardoor God zich een weg baant naar de harten van mensen. Daarin kenmerkt zich de ware apostel. Hij kent zijn opdracht, hij weet waartoe hij gezonden is en doet geen overbodige dingen. In het vervolg van dit tekstgedeelte noemt Paulus ook de zaken die zijn apostolisch onderwijs kenmerken. Dit zijn ook nu nog prioriteiten van de apostolische bediening. Het gaat in de apostolische prediking om:

- het geloof, het opwekken tot geloof;
- het kennis dragen van de waarheid, en het zoeken er naar en die verkondigen;
- mensen tot een godvruchtig leven te leiden, dit aan te wakkeren en daar in toe te nemen;
- de hoop (verwachting) van het eeuwige leven;
- het zicht hebben op de tijden van God;

Titus was een gezondene, een apostolos, net als Paulus. Het bijbelse apostelschap is dus niet beperkt tot de twaalf maar eerst al uitgebreid met Paulus, later met nog anderen. Tenminste 15 andere personen worden naast de twaalf genoemd als apostelen in het Nieuwe Testament. Tussen hen zijn wel verschillen in zalving, autoriteit en reikwijdte in de bediening. De mensen die buiten de 12 discipelen die met Jezus drie jaar optrokken zijn en door de bijbel apostelen genoemd worden zijn::

1. Andronicus, Rom 16:7;
2. Apollos, 1 Cor. 4:6-9;
3. Barnabas, Hand. 4:36; 11:22-30; 14:1,4,14 en 1 Cor. 9:6;

Saret – Titus hoofdstuk 1

4. Epafroditus, Phil. 2:25
5. Erastus, Hand. 19:22;
6. Jacobus, (broer van Jezus), Hand. 1:14; 1 Cor 15:7 en Gal. 1:19,20;
7. Junias Rom. 16:7 (Sommigen beschouwen deze persoon als een vrouw, maar wetenschappelijk bronnenonderzoek bewijst dit niet!!)
8. Judas, Hand. 15:23; 1 Tess. 2:6;
9. Matthias, Hand. 1:26;
10. Paulus, Hand 14:14; 22:21;
11. Silas, Hand. 15:23; 1 Tess. 2:6 (zie 1 Tess.1:1)
12. Silvanus, 1 Tess. 1:1;
13. Timotheus, Hand. 19:22; 1 Tess. 1:1 en 2:6;
14. Titus, 2 Cor. 8:23;
15. Tychikus, 2 Tim 4:12;

Opvallend is dat enerzijds het geloof van de uitverkorenen genoemd wordt en anderzijds de erkenning van de waarheid. Geloof, uitverkiezing en bekering vormen onverbreekelijke schakels, die gezamenlijk werken in het handelen van God en de gelovige.

2 in de hoop (a) des eeuwigen (b) levens, dat God, die niet liegt (c), voor eeuwige tijden (d) beloofd (e) heeft, terwijl Hij te zijner tijd zijn woord heeft openbaar (f) gemaakt in de verkondiging (g),

- a. 1680 elpis, verwachten, er naar uitkijken
- b. 166 aionios, zonder einde, nooit eindigend, eeuwig
- c. 893 apseudes, betrouwbaar, niet onwaarheid sprekende
- d. 4253/5550/166 pro chronos aionois, voor tijd en eeuwigheid
- e. 1861 epaggello, vrijwillig beloven, toezeggen
- f. 5319 phanero, bekend maken, zich openbaren,
- g. 2782 kerugma, prediking, afkondiging door heraut

God maakt zich bekend in Christus. Hij toont zich als het ware in al Zijn luister door Christus heen. Toen Christus kwam was dat "te zijner tijd". Alle condities waren aanwezig waardoor het nieuws van de Messias optimaal verspreid kon worden:

1. Praktische de gehele toenmalige bekende wereld sprak Grieks, waardoor taal geen barrière was;
2. Door het Romeinse Rijk, waren er geen grenzen in de toenmalige bekende wereld;
3. Er was een geweldig net van wegen ontwikkeld door de Romeinen, waardoor personenverkeer relatief eenvoudig was, ondanks dat alles langzaam ging;
4. Er was de Pax Romanum, waardoor er welvaart en vrede was;
5. Er was een algemeen wereldwijd verlangen naar redding en verlossing door God, menselijke mogelijkheden hadden gefaald op dit punt. Heel veel religies vinden in die tijd ook hun accent op een verlosser;

Het is Gods verlangen te werken door de prediking heen van het Evangelie. Er wordt gesproken over de dwaasheid (gr. moria) van de prediking (1 Cor. 1:18,21,23 en 1 Cor. 2:14 en 1 Cor. 3:19) door Paulus. We moeten beseffen dat dit het door Gods verkoren instrument is om de wereld te bereiken. Vandaar dat we ook moeten leren prediken en dat dit ook een centraal gegeven blijft in de samenkomsten van de christenen.

In het Grieks van het Nieuwe Testament ontmoeten we verschillende begrippen voor het woord verkondiging. Elk geeft een eigen accent aan:

Kerusso: Proclamatie, Heraut, (wordt ongeveer 60 keer gebruikt in NT) Matth. 3:1, Handelingen 8:5, Romeinen 10:8,14,15, 2 Tim. 4:2

Evangelizo: vertellen van het goede nieuws (ongeveer 70 keer gebruikt in NT) Matth. 11:5, Lucas 3:18 en Hand. 5:42

Laleo: praten, een gesprek voeren, vertellen, letterlijk: "ter sprake brengen" (Wordt meer dan 250 keer gebruikt in NT) Hand. 11:9

Martureo: getuige zijn of belijden (wordt meer dan 70 keer gebruikt in NT) Joh. 1:7,8,15 Hand. 1:8. 5:32 en 14:3

Kerugma: dat wat afgeroepen wordt door een heraut of een openbare omroeper. (wordt 8 x gebruikt in het NT.

Dialegomai: een dialoog houden (komt enkele keren voor in NT) Marcus 9:34, Hand. 17:2,17, 18:4

Katangello: met overtuiging en gezag vertellen (Hand. 13:38, 15:36 en 17:3

3 die mij is toevertrouwd (a) in opdracht (b) van God, onze Heiland (c): aan Titus, mijn waar kind (d) krachtens (ons) gemeenschappelijk (e) geloof:

- a. 4100 pisteuo, overtuigd zijn, geloven, vertrouwen schenken
- b. 2003 epitage, gebod, opdracht, bevel, directief
- c. 4990 soter, Redder, bevrijder, behouder
- d. 1103/5043 gnesios teknon, wettig geboren zoon (zie toel.)
- e. 2839 koinos, gemeenschappelijk, algemeen, door anderen gedeeld

Paulus vervulde zijn missie omdat hem door God in Christus vertrouwen geschonken was, maar aan zijn opdracht kon hij zich niet onttrekken. De opdracht tot het apostelschap geeft hem gezag van God. Opmerkelijk is dat hij in 1 Tim. 1: 1, de zelfde woorden kiest. Het begrip opdracht is een onweersprekelijke term, waar geen wettig verzet tegen mogelijk is.

Titus, is een (in geestelijk opzicht) wettig geboren zoon van hem, die hetzelfde geloof deelt. Paulus heeft er op gelet dat de weg waarin Titus tot bekering kwam en geloof goed doorlopen was. Geen halve bekering, maar een duidelijke omkering en verandering in levensstijl, waarin er eerst bekering was, daarna wedergeboorte, dan de doop in water en de vervulling met de Heilige Geest zich voltrekken in de persoon. Paulus voor zijn doen is bepaald kwistig met het geven van beschrijvingen van Titus. Zetten we ze op een rijtje dan noemt Paulus hem:

- mijn waar kind krachtens ons gemeenschappelijk geloof (Tit. 1:3)
- mijn broeder (2 Cor. 2:13)
- mijn medestander en medewerker (2 Cor. 8:23)
- afgevaardigde (gr. apostolos) (2 Cor. 8:23)
- wandelend in de zelfde geest en het zelfde spoor (2 Kor. 12:18)
- een voorbeeld (Tit. 2:7)

Het feit dat Paulus hier nadrukkelijk spreekt over het gemeenschappelijk geloof, heeft de betekenis om de Cretenzers te overtuigen dat de kloof tussen Jood en heiden is overbrugd in Christus. Er zijn geen twee wegen voor de heiden en de Jood. De ene weg van God in Christus staat voor Paulus centraal!

4 genade (a) zij u en vrede (b) van God, de Vader, en van Christus (c) Jezus, onze Heiland.

- a. 5485 charis, genade, gunst, welgevallen, dank
- b. 1515 eirene, vrede, rust, zekerheid, voorspoed, eendracht
- c. 5547 Christos, gezalde, de Messias

Kijken we in de grondtekst dan staat er in deze tekst iets meer. Gesproken wordt over: charis eleos eirene. Vertaald staat er dus letterlijk: Genade, goedheid en vrede. Het is een zegenwens van Paulus die hij ook gebruikt bij Timotheus. (1 Tim 1:2 en 2 Tim 1:2). Maar Hij spreekt daar over dat Jezus Heer is, en bij Titus spreekt hij over Jezus die Redder is. Mogelijk dat Paulus de ene wilde bemoedigen om krachtig te zijn en de andere wilde benadrukken dat God ons gered heeft in Christus door genade? In 2

Joh. 1:3 komen we deze groet ook tegen, maar dan wordt gewezen op het zoonschap van Christus in waarheid en liefde.

Paulus spreekt enerzijds over God, anderzijds over Christus Jezus. Ook in vs. 1 lijkt het er op dat hij die twee naast elkaar noemt. De gedachte van de drieënigheid van God wordt zo ook verder uitgewerkt. In dit verband wijs ik nog een keer op het feit dat Christus betekent gezalfde. Christus was afhankelijk van de zalving door de Heilige Geest, die Hem de dingen van de Vader doet verstaan. (Joh. 5:19) Het voert te ver om in nu dieper in te gaan op het begrip zalving, daarom constateren we alleen de noodzaak om van daaruit te werken!

5. Ik heb u op Kreta(a) achtergelaten met de bedoeling, dat gij in orde (b) zoudt brengen hetgeen nog verbetering (c) behoefde, en dat gij, zoals ik u opdroeg (d), in alle steden als oudsten (e) zoudt aanstellen (f) mannen (g),

- a. 2914 Krete, vleselijk, eiland in de Middenl. zee
- b. 1930 epidio, later in orde brengen
- c. 3007 leipo, wat men mist, wat men tekort komt
- d. 1299 diatasso, aanstellen, bevel geven, rangschikken
- e. 4245 presbuteros, ouder, term voor rang of ambt
- f. 2525 kathistemi, iemand aanstellen of in een ambt benoemen
- g. 435 aner, man, verloofde of echtgenoot

Paulus heeft Titus op Kreta achter gelaten omdat er verschillende zaken nog speelden, die op orde gebracht moesten worden. Hij begint dan aan een lange lijst van kwalificaties waaraan aan te stellen oudsten moeten voldoen. Wat opvalt is dat deze lijst nog wat verder uitgewerkt is dan die we lezen in 1 Tim. 3. De tekorten in de geestelijke groei die er waren in Kreta hadden te maken met:

- de algemene gezindheid van de bevolking (leugen / luiheid / geldzucht);
- dwaalleringen, speciaal die vanuit de joodse gelovigen;
- het ontbreken van een duidelijk persoonlijk getuigenis van de gemeenteleden;
- het ontbreken van structuur en plaatselijk leiderschap in de kleine gemeenten van Kreta.

Het aanstellen van oudsten biedt volgens deze tekst en de woordkeus van Paulus ruimte voor ordening en variatie in taken en bevoegdheden. Dit maakt de invulling van het oudstenschap veelkleurig. Elke lokale situatie mag binnen zekere grenzen dit aanpassen qua taakinfilling aan de culturele en praktische situatie van dat moment.

Direct in dit gedeelte maakt Paulus duidelijk dat hij er van uit gaat dat oudsten mannen zijn, omdat zij de man van één vrouw moeten zijn staat er letterlijk. Dit impliceert niet direct dat een oudste getrouwd moet zijn. We zullen in het vervolg echter dus uitgaan van mannelijk leiderschap als oudsten in de gemeente. Wel dient een duidelijk onderscheid gemaakt te worden tussen het ambt van oudsten (een aanstelling door mensen in een ambt) en het ontvangen van een bediening (een zalving die God op mensen legt tot Zijn eer). Gal. 3:28 spreekt er over dat in Christus nog man nog vrouw is. Dit ziet echter op de verticale verhouding met God, waarin men op gelijke wijze deelt in de relatie met God door Christus. Dit toepassen op de horizontale relaties, c.q. de scheppingsorde, zoals die er reeds voor de zondeval lag, is niet afleidbaar uit deze tekst! Tegelijkertijd wordt er een verhouding aangegeven tussen Christus en de gemeente, zoals die er is tussen man en vrouw. Dit geeft niet zozeer ongelijkwaardigheid aan, maar wel een verschil. Bestudering van de bijbel laat zien dat er verschillende voorbeelden zijn van vrouwen die een bediening hebben, echter zonder dat zij een oudstenambt vervullen. We kunnen in dit verband denken aan:

de profeet: Mirjam (Exod. 15:20), Deborah (Richt. 4:4), de vrouw van Jesaja (Jes. 8:3) Anna, (Luk. 2:36-38), de dochters van Stephanus, die profetessen waren (Hand. 21:9).

de leraar: Priscilla en Aquilla, die hem ondersteunde, (Hand. 18:18, 24-28), de weduwen, c.q. de oudere vrouwen, die de jongere vrouwen(!) moesten leren. (Tit. 2:4,5)

Verder zouden we kunnen wijzen op de 2 Joh. 1:1, waar gesproken wordt over de uitverkoren vrouw en haar kinderen. Mogelijk gaat het hier over een vrouw die verantwoordelijkheid draagt voor de leiding in

de gemeente volgens sommigen. Er liggen op dit punt echter vele vragen open.

6. die onberispelijk (a) zijn, een vrouw (b) hebben, die gelovige (c) kinderen hebben, die niet in opspraak (d) zijn wegens losbandigheid (e) of van geen tucht (f) willen weten.

- a. 410 anegkletos, onberispelijk, niet te beschuldigen
- b. 1135 gune, vrouw, echtgenote
- c. 4103 pistos, trouw, betrouwbaar, gelovig
- d. 2724 kategoria, beschuldigen, aanklacht
- e. 810 asootia, losbandig leven, liederlijk
- f. 506 anhupotaktos, niet onderworpen, onhandelbaar, weerbarstig, onbeheersbaar

Paulus legt hier de norm van onberispelijk zijn voor oudstenschap. Deze hoge morele eis is ook heden ten dage nog steeds geldig. Gezien de schandalen wereldwijd, maar ook in Nederland, rondom leiderschap wat zich vergrijpt aan mensen en bezittingen van de Heer, vraagt dit om hernieuwd accent. We dienen te beseffen dat in de praktijk van alle dag het zonder Christus en de vernieuwende werking van Zijn Geest onmogelijk is om aan deze kwalificaties te voldoen. De kwalificaties zijn nooit bedoeld als een eigengerechtigheid, maar als een aansporing tot het besef dat onze bekwaamheid van Hem is. (2 Cor. 3:5) T.o.v. 1 Tim. 3:4 wordt hier nog e.e.a. wat aangescherpt rondom de levenswijze van de kinderen van een oudste. Het moeten gelovige kinderen zijn. Iemand kon in de oud-christelijke gemeente alleen oudste zijn, wanneer iedereen in zijn huis actief en levend christen was. In een tijd van vervolging immers een zeer logische conclusie! Toch is dit ook voor ons nu relevant. Want Jezus zelf heeft reeds gezegd dat er een tijd gaat komen, waar in ouders tegen hun kinderen opstaan en kinderen tegen hun ouders. (Matth. 10:21) Het huisgezin van een oudste moet een veilige plaats zijn, waar hijzelf tot rust kan komen en opgebouwd wordt. Met het oog op de gastvrijheid is het verder zonder meer noodzakelijk dat kinderen van oudsten onder (bijbels) gezag staan. Onbeheersbare ruzies bijv. met huisgenoten, zullen onze mogelijkheden tot gastvrijheid als oudste ernstig beperken.

7 Want een opziener (a) moet onberispelijk (b) zijn als een beheerder (c) van het huis Gods, niet aanmatigend (d), niet driftig (e), niet aan de wijn (f) verslaafd (g), niet opvliegend (h), niet op oneerlijke winst (i) uit,

- a. 1985 episkopos, opziener, toezichthouder, oudste
- b. 410 anegkletos, onberispelijk, niet te beschuldigen
- c. 3623 oikonomos, rentmeester, beheerder, thesaurier
- d. 829 authades, eigenzinnig, koppig, zelfzuchtig
- e. 3711 orgilos, driftig, boosaardig
- f. 3943 parinos, dronken, zich te buiten gaan aan,
- g. 3943 idem
- h. 4131 plektes, ruziemaker, vechtersbaas, "losse handen"
- i. 146 aischroker, hebzuchtig, inhalig,

Paulus gaat verder met een opsomming van de karakterkwaliteiten waar aan iemand die als oudste gaat optreden moet voldoen. Eerst dit: episkopos, de griekse term die gebruikt wordt voor oudsten heeft de betekenis van "op orde brengen" in zich. Centraal blijft dat iemand die als leider wil functioneren onder gezag staat van God zelf en dus ook door Hem geroepen is. Dat de norm ook spreekt over het feit dat iemand geen ruziemaker moet zijn wordt bevestigd door de Apostolische Canon, die stelt dat een opziener die een gelovige slaat, vanwege zijn zonde, zijn taak moet neerleggen. Zoals Christus niet sloeg, als hij geslagen werd, zo moet ook een opziener "tegen een stootje kunnen". Oudsten moeten op een eerlijke wijze hun geld verdienen en geen materialistische instelling hebben.

zie ook: [Leiderschapscriteria](#)

8 maar gastvrij (a), met liefde voor wat goed (b) is, bezadigd (c), rechtvaardig (d), vroom (e), ingetogen (f),

- a. 5382 philoxenos, hartelijk, gastvrijheid
- b. 5358 philagathos, het goede liefhebbend

- c. 4998 sophron, bezonnen, matig, ingetogen, houd z'n verstand er bij, discreet, zegt niet "teveel"
- d. 1342 dikaios, rechtvaardig, eerlijk, oprecht
- e. 3741 hosios, zuiver, heilig, onbezoedeld, vroom
- f. 1468 egkrates, zelfbeheersing, matig, sterk, robuust

Gastvrijheid wordt hier gebruikt in de betekenis van liefde voor vreemdelingen. Een oudste heeft een "open gezin", waar anderen binnen kunnen komen. (Abraham ontvangt twee engelen Gen. 18:1-15 en Hebr. 13:2 *"Zonder het te weten ... engelen geherbergd"*) Liefde voor wat goed is, kenmerkt de positieve gezindheid van de oudste. (1 Cor. 13:6) Liefde voor de waarheid overwint het verlangen om hele en halve verhalen aan te horen van mensen die niet geïnteresseerd zijn in de waarheid, maar in roddels of "human interest". Het principe van hoor en wederhoor wordt ook consequent toegepast door een goede oudste. Zijn gevoel voor zelfbeheersing zal hem daarbij helpen door niet in elke situatie zich gelijk mee te laten sleuren door gevoelens en oplopende emoties. Zijn ingetogenheid, maakt dat mensen vertrouwen in hem stellen. Het feit dat hij bezadigd is, helpt hem om elke nieuwe wind van leer rustig en ontspannen te toetsen. Hij is dus niet snel van z'n stuk gebracht en laat zich ook niet meesleuren door z'n emoties, maar leeft vanuit de zalving door openbaring van Gods Geest (1 Joh.2:27) en heeft de lendenen van z'n verstand omgordt. (1 Petr.1:13). Duidelijk wordt nog eens gemaakt dat leiding geven aan anderen nadrukkelijk begint met leiding geven aan jezelf.

9 zich houdende (a) aan het betrouwbare woord (b) naar de leer (c), zodat hij ook in staat is te vermanen (d) op grond van de gezonde (e) leer (f) en de tegensprekers (g) te weerleggen (h).

- a. 472 ant'echomai, vasthouden aan, vereren, volgen
- b. 4103/3056 pistos logos, gelovig woord, betrouwbaar woord
- c. 1322 didache, leer, onderwijs,
- d. 3870 parakaleo, bemoedigen, troosten, aansporen, vermanen
- e. 5198 hugi'aino, gezond, geen vermenging met andere dingen
- f. 1319 didaskalia, lering, doctrine, vooschriften
- g. 483 anti'lego, tegenspreken, betwisten, protesteerders
- h. 1651 e'legcheo, overtuigen, weerleven, ontmaskeren, straffen

Na een uitputtende en nog meer volledige opsomming dan Paulus reeds deed in 1 Tim. 3:1-16, begint hij nu aan het punt te komen, waarop hij uitlegt, waarom een oudste aan al deze hoge karakterkwalificaties moet voldoen. Maar eerst wordt er nog nadrukkelijk een koppeling gelegd tussen leven en leer. Let op die volgorde! Niet de leer is het bewijs, maar het leven van de dienaar van God bewijst dat de leer die hij heeft een gezonde leer is, die functioneert en opbouwt. Eerst het leven en dat moet gedragen worden door het betrouwbare woord van God. Feitelijk staat er "door het gelovig woord". Het fundament is het gelovig aanvaarden van Gods woord. Niet een leerstellige en kille juridische interpretatie, maar een gelovig ontvangen van het woord van God. Want daarmee kan hij de goede gelovigen bemoedigen (vermanen = het aanmanend bemoedigen) op grond van zuivere leer. Gezonde leer laat zich niet vermengen met toevoegingen. Paulus was net zo beducht voor Joodse (vs. 1:14) als Grieks-gnostieke invloeden in de christelijke gemeente. Het woordje "en" maakt duidelijk dat de taak van de oudste zich enerzijds richt op opbouw van de gelovigen, anderzijds op bescherming tegen de tegensprekers. Opmerkelijk is de woordkeus. Het grieks zegt "anti'lego". D.w.z. tegen-roepen, tegen-schreeuwen, tegen-sputteren. Ze verzetten zich tegen de waarheid van de persoon van Jezus Christus als de Zoon van God. Steeds weer opnieuw herkennen we de tegensprekers aan hun loochening van het zoonschap van Jezus Christus. (In dit verband verwijs ik naar de Efeze-studie hfdst.4). Morele integriteit maakt dat de tegensprekers geen vat krijgen op de oudsten. Ze zijn heilig, d.w.z. niet te blameren! Onaantastbaarheid is hun voorrecht (Jes. 54:17) wanneer ze in Christus blijven.

10 Want velen (a) willen van geen tucht (b) weten (c): het zijn ijdele pratens (d) en misleiders (e), vooral die uit de besnijdenis (f) zijn.

- a. 4183 polus, velen
- b. 506 anhypotaktos, ongehoorzaam, onhandelbaar, weerbarstig
- c. 506 idem

- d. 3151 mataiologos, zwetser, zinloze dingen spreken
- e. 5423 phrenapates, bedrieger, verleider
- f. 4061 perito'me, besnijdenis, of "de Joden".

Het probleem wat ontstond in de hemel voor de schepping van de aarde was dat een engel, niet langer bereid was zich onder de terechte gehoorzaamheid aan God te stellen. (Jes. 14:12-21) Daardoor viel satan en met hem een derde van de engelen. (Openb. 12:1-12) Mensen die ten diepste satan volgen, kenmerken zich door hun gebrek aan discipline en het onvermogen om onder gezag van God en mensen te staan. *Rebellie, weerspanning is zonde der toverij.* (1 Sam. 15:22,23). Kenmerk van dwaalleraren is dat zij zinloze zaken opblazen tot grote dingen en belangrijke zaken weten te ridiculiseren. Vaak is hun motief hebzucht en is het hun puur om geld, macht en aanzien te doen. Ook kan het zo zijn dat mensen hun geweten willen ontlasten en daarom een eigen weg gaan met God, met een schone schijn van Godsvrucht, maar anderen mee gaan trekken om hun gelijk te bewijzen. Duidelijkheid over de claim van suprematie van de judaïstische Joden, kan Paulus hier niet ontzegd worden. Deze passage is nadrukkelijk niet anti-semitisch bedoeld, maar duidt op hun overleveringen, die hij in heldere taal afwijst. (Phil. 3:2-9) Paulus geeft aan dat hij zich waakt voor de jудаïsten, die handhaving van de oude joodse wetten eisen, inclusief besnijdenis, als voorwaarde voor gerechtigheid. Hij herinnert Titus hiermee ook aan de uitspraken van het Apostelconvent, die reeds eerder zich hierover uitliet. (Hand. 15)

11 Men moet hun de mond snoeren (a), daar zij gehele gezinnen (b) ondersteboven keren en, om oneerlijke (c) winst (d) te maken, onbehoorlijke (e) dingen leren (f).

- a. 1993 epistom'mizo, muilkorven, de mond snoeren,
- b. 3624 oikos, huishouden, familie, "huis", woonplaats
- c. 150 aischros, oneervol, laag, vuil
- d. 2771 kerdos, winst, voordeel, nut
- e. 3361/1163 me dei, niet nodig, speculatief
- f. 1321 didasko, onderwijzen, leren, uitleggen

Paulus kiest vrij forse bewoordingen om de dwaalleraars te stoppen. Gezonde gemeentetucht maakt dat ook mogelijk en schept een veiligheid voor de gemeente en haar oudsten. We hebben daardoor mogelijkheden om in verschillende stappen op een gebalanceerde en rechtvaardige wijze mensen te beletten hun destructieve werk te doen. Daarbij behoort natuurlijk wel een mogelijkheid om met gezag op te treden en moet dit ook op tijd aangepakt worden. Gezonde gemeentetucht is noodzakelijk. Wanneer de rechtsspraak

We ontdekken nog enkele kenmerken van de dwaalleraren. Ze hebben geen respect voor de eenheid in een gezin of familie. Ze brengen een huishouden in verwarring en doen dat op oneervolle wijze. Het gebrek aan integriteit verraad hen altijd. Ze gebruiken hun volgelingen altijd weer om voordelen voor zichzelf te realiseren. Dit gaat in tegen de boodschap van de bijbel, waarbij ouders behoren te zorgen voor hun kinderen en geen persoonlijk voordeel met hun willen behalen, maar hen helpen zelfstandig te bestaan in de maatschappij. (2 Cor. 12:4)

Het onderwijs wat dwaalleraren geven is bijna altijd speculatief. Daarom hebben zij ook voorkeur voor onduidelijke passages in de bijbel, die zij verbinden met conclusies, die vaak meer hun wortels hebben buiten het christelijk geloof, dan herleidbaar zijn tot het Woord van God. Enkele voorbeelden zijn:

- getalsymbolieken o.a. uit de kabbala;
- eindtijd-theorieën, gebaseerd op buitenbijbelse bronnen;
- mystieke interpretaties van bijv. de bruidsgemeente / bruidskamer;
- machtsmisbruik van posities, die alleen maar voorkwamen in het OT, maar nu opeens in het NT geplaatst worden. (Bijv. de rol van de hogepriester en de gezalfde koning);
- ascese als weg van redding;
- wetticisme (rituelen / vasthouden aan bepaalde dagen etc.)

12 Iemand uit hun kring (a), hun eigen profeet (b), heeft gezegd: Leugenaars (c) zijn de Kretenzen (d) altijd, beesten (e) en vadsige buiken (f).

- a. 5100/1537/848 tis ex hautou, iemand uit henzelf

- b. 2398/4396 idios profethes, eigen profeet
- c. 5583 pseutes, leugenaar, iemand die vertrouwen beschaamt
- d. 2912 Kres, Kretens, bewoner van Kreta
- e. 2342 therion, wild beest, beestachtig mens, een wilde
- f. 692/1064 argos gaster, luie magen, zij die niet werken maar wel willen eten.

Het oordeel ook vanuit eigen kring over de mensen op Kreta was niet gering. Paulus refereert hier aan een gedicht van Epimenides van Cnossos, die ongeveer 600 jaar daarvoor leefde op Kreta. Ze stonden als buitengewoon slecht bekend in de gehele toenmalige wereld. Kenmerken waren hun leugenachtigheid, hun onbeheerstheid (ze gedroegen zich als wilde beesten) en hun luiheid, waardoor er ook nog niets gebeurde, wat feitelijk wel moest gebeuren. In het Grieks ontstond ook een werkwoord "kretizein", wat betekent: "Liegen en opscheppen" Een Amerikaanse equivalent is: "Evan-elastically spoken", wat betekent onjuiste (opgerekte) feiten vertellen over evangelische samenkomsten om indruk te maken op anderen, of om "geloofsuitspraken" te demonstreren.

13 Dit getuigenis (a) is waar (b). Daarom, weerleg (c) hen kortweg (d), opdat zij gezond (e) mogen zijn in het geloof (f),

- a. 3141 marturia, getuigenis, verklaring
- b. 227 ale'thes, de waarheid, waarachtig, waar
- c. 1651 e'legcheo, overtuigen, weerleven, ontmaskeren, straffen
- d. 664 apo'tomoos, streng, kortaf, bruusk, plotseling
- e. 5198 hugi'aino, gezond, geen vermenging met andere dingen
- f. 4102 pistis, geloof, trouw

Als altijd is Paulus in onze ogen nogal radicaal in z'n keuzes: Hij stelt dat wat anderen zeggen over de mensen van Kreta waar is en daarom moet Titus streng optreden, om de situatie weer gezond te maken. Dit gezond maken betekent ook weer opnieuw niet in de eerste plaats dat mensen de juiste leer aanhangen, maar vooral dat zij op een gezonde manier gelovig worden in God. Paulus sluit de Joodse weg uit, van de wet en de geboden, maar hij sluit dus ook uit wat vaak het quitisme genoemd wordt, waarbij de mens volkomen passief is, en niet tot handelen over mag en kan gaan. We hebben dit in het verleden gezien in de Keswick-beweging en ook in sommige extreme orthodoxe kringen in Nederland. Opgemerkt wordt dat geloof en trouw nauw verbonden zijn met elkaar. Ons woord geloof is helaas vooral gekoppeld geworden aan de leer (de theorie) en niet aan leven (de praktijk). Geloof bewijst zich o.a. in trouw!

14 en niet het oor lenen (a) aan Joodse (b) verdichtfels (c) en geboden (d) van mensen, die zich van de waarheid (e) afkeren (f).

- a. 4337 pros'echo, aandacht geven aan, een schip aan land brengen
- b. 2451 Ioudai'kos, joods
- c. 3454 muthos, fabeltjes, verzinsel, onwaarheid, verhaal
- d. 1785 ento'le, bevel, opdracht, voorschrift, talmoed
- e. 225 aletheia, objectieve waarheid, echt, feitelijk
- f. 654 apo'strepho, afwenden, verleiden tot afval, terugvallen

Paulus geeft een grote streep door de kabbalistische joodse fabels en de rabbinale wetgeving en wijsheid. Opgemerkt wordt dat ook heden ten dage er vele christenen zijn die Jezus identificeren met het judaïstische Jodendom. Zij stellen dat wij onderwijs moeten volgen van de Rabbijnen en dat dit zo belangrijk is om het NT te kunnen begrijpen. Men stelt wel eens: Jezus leefde als Jood, sprak als een Jood en stierf als een Jood. Daarom zouden wij ook moeten luisteren naar het Jodendom. In dit verband wil ik allereerst opmerken dat Jezus op sommige plaatsen zich nadrukkelijk keerde tegen de (onbijbelse/wettische) gewoonten van de Joodse schriftgeleerden (rabbijnen). Hij doet dit o.a. over het onderwijs m.b.t. :

- de Tien geboden (Matth. 5:21-42)
- echtscheiding Matth. 5:27)
- Sabbathsviering (Matth. 12:1-8)

geven van tienden (Matth. 15:1-9)
het omgaan met de heidenen (Joh. 4:1-42)
de weg van verlossing;
bidden en vasten;

Wanneer we sterk de nadruk leggen op de Joodse identiteit van Jezus, dan vergeten we wellicht dat Jezus zelf gesproken heeft: *Ik zeg u, de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het de Vader zien doen; want wat deze doet, doet de Zoon evenzo.* Joh. 5:19. De norm voor het gedrag van Jezus was niet Zijn joodse identiteit of nationaliteit, maar Zijn Vader! Voor sommige wordt het Joodse volk een afgod en neemt het de plaats in van de openbaring door God zelf, die nu spreekt door Zijn Geest. In dit verband geldt de waarschuwing dat wie over de zee van de Talmoe wil varen, gemakkelijk kan verdrinken. Tegen de achtergrond van de geschiedenis is het opmerkelijk dat alleen in dit gedeelte het woord Joods gebruikt wordt, terwijl in feite het ging om het Judaïsme. We mogen deze tekst dus nooit (laten) gebruiken als wapen voor anti-semitisme! Het gaat hier over meningen.

15 Alles is rein(a) voor de reinen (b), maar voor hen, die besmet (c) en onbetrouwbaar (d) zijn, is niets rein. Maar bij hen zijn zowel het denken (e) als het geweten (f) besmet (g).

- a. 3303 men, werkelijk, inderdaad waar,
- b. 2513 katharos, rein, schoon, onschuldig, onberispelijk
- c. 3392 mi'aino, verven met andere kleur, verontreinigd worden
- d. 571 apistos, ongelovig, onbetrouwbaar, ongelooflijk
- e. 3563 nous, denken, verstand, denkvermogen, rede
- f. 4893 sun'eidesis, geweten, de ziel, bewustzijn
- g. 3392 mi'aino, verven met andere kleur, verontreinigd worden

Onze hedendaagse cultuur wordt veelal gekenmerkt door situationele ethiek. Gevolg is dat alles onzeker is en in de context of situatie bekeken moet worden. Principes dienen situatitoneel bepaald te worden, want er is niets wat per definitie vast staat of wat objectief waar is stelt de post-moderne mens. Wanneer mensen een denken hebben wat "een andere kleur" heeft gekregen, dan gaan ze ook de dingen anders zien. De verontreiniging maakt dat het filter waar ze door heen kijken, wazig wordt. Er ontstaat dan de behoefte om de onzekerheid te cultiveren, want dat is wat men dan nog heeft. De enige zekerheid is dan dat niets zeker is! De prijs die dan betaald moet worden ligt zowel in ons verstand als in ons geweten. De maatschappelijke onrust, de toename van de geesteszieken in onze tijd, de enorme schuldgevoelens waar mensen onder gebukt gaan, depressies etc. vinden in dit onbijbelse levensprincipe hun oorzaak. Paulus stelt de zaken hier heel scherp tegen over elkaar en laat de gevolgen zien van het onjuiste handelen van dwaalleraren.

16 Zij belijden (a) wel, dat zij God kennen (b), maar met hun werken (c) verloochenen (d) zij Hem, daar zij verfoeilijk (e) en ongehoorzaam (f) zijn en niet deugen (g) voor enig goed (18) werk.

- a. 3670 homolo'geo, belijden, instemmen met anderen, loven
- b. 1492 eido, zien met ogen/zintuigen/verstand, onderzoeken
- c. 2041 ergon, werk, daad, handeling, beroep
- d. 720 ar'neomai, ontkennen, verloochenen, afzweren, verwerpen
- e. 947 bdeluk'tos, afgrijselijk, afschuwelijk, verdoemd
- f. 545 apei'thes, ongehoorzaam, onbuigzaam, niet te overtuigen
- g. 96 a'dokimos, slecht, onbruikbaar, onecht, vals
- h. 18 agathos, goed, voortreffelijk, oprecht, eerbaar, heilzaam

Opnieuw legt Paulus een hoge norm neer rondom onze werken. Ook al belijden mensen dat zij God kennen, maar als hun daden daarmee in tegenspraak zijn ze in een afgrijselijke situatie en liggen ze onder het oordeel van God. Wat zij doen is geboren vanuit rebellie en het werk wat ze doen is onbruikbaar en slecht. Het woord wat hier gebruikt wordt duidt op muntgeld, wat vals is door te weinig gewicht. Het geeft ook aan: een steen die afgekeurd is om gebruikt te worden bij de bouw van een huis. De bouwlieden merkten deze steen door een hoofdletter A van a'dokimos, d.w.z. onbruikbaar. Duidelijke taal over mensen die zich christen noemen, maar het in feite niet zijn. In onze tolerante samenleving een

weinig aanvaarde boodschap. Maar gezond leiderschap weet hoe zij de kudde tegen deze zaken moet beschermen en de wolven in schaapsklederen buiten moet sluiten. Toch zal het niet zo zijn dat de aandacht van de oudsten uitsluitend gericht is op de dwaalleraren en hen die moeilijkheden maken, maar zij zullen zich er op toe leggen om een voortreffelijk werk te doen in de levens van gemeenteleden. (1 Tim. 3:1)

Vragen:

Vragen voor verdere bespreking in groepsverband of om persoonlijk mee bezig te zijn:

1. Wat zijn de meest belangrijke aspecten van een gezond gemeentelven?
2. Lees de verzen 6-9 nog eens door en maak een lijst van die criteria die betrekking hebben op karakter en die spreken over vaardigheden.
3. Wat zou iemand die pas christen is, het meest opvallen in dit hoofdstuk?
4. Welke kenmerken vertonen mensen die weigeren Gods Woord te gehoorzamen in de gemeente?
5. Welke verwachtingen had Paulus van Titus, als we kijken naar Titus 1?